

cinę erdvę du nuleisti tinklai ir dubenėlis-švies-
tuvas, pritvirtinti prie lubų, o taip pat stulpinė
skulptūra, įmontuota į pagrindą, tad atrodo sto-
vinti atskirai. Ekspozitai buvo dėstomi grafiškai
tik vertikalėmis linijomis, grupuojant kelias ei-
lutes į stačiakampius ar kvadratinius plotelius,
tačiau visa ekspozicijos kompozicija sudaro ban-
guotą liniją su keliais mažesniais pakilimais,
aukščiausiai kylančią ekspozicijos pabaigoje.

N. Antušaitė, E. Spudytė (Telšiai)

ARCHEOLOGIJOS IR NUMIZMATIKOS FONDAI TELŠIŲ KRAŠTOTYROS MUZIEJUJE

1. TKM archeologinė ir numizmatinė medžia-
ga pradėta kaupti nuo 1932 m. Pradžią padarė
senovinių pinigų rinkinys iš buvusio muziejinio
kampelio prie Telšių mokytojų seminarijos, K.
Šakinio ir L. Kumšlyčio archeologinių dirbinių
kolekcijos iš Plungės apyl., J. Lapinskio ar-
cheologinių radinių kolekcija, surinkta įvairiose
Žemaitijos vietovėse. Viso 900 eksponatų.

2. Tolesnis archeologinių fondų kaupimo
laikotarpis susijęs su V. Valatkos veikla, pra-
dėjus sistemingus Žemaitijos archeologinių pa-
minklų tyrinėjimus. Per 20 metų laikotarpį mu-
ziejų papildė 12-os plokštinių kapinynų, pilka-
pių ir metalų laikotarpio gyvenviečių: Siraičių
ir Gargždo lauko kapinyno, Paplienijos gy-
venvietės, Vienragių pilkapių, Akmenskinės žal-
vario amžiaus gyvenvietės ir kapinyno, Mau-
džiorų, Ginteliškės, Skerių, Paragaudžio, Zas-
taučių, Žaduvėnų ir Kukių kapinynų.

3. Nuo 1977 m., mirus V. Valatkai, TKM ar-
cheologinius rinkinius toliau papildė L. Valatkie-

nės tyrinėjimų medžiaga - iš Galkančių, Mau-
džiorų ir Žalakių kapinynų. Šių tyrinėjimų dė-
ka šiuo metu archeologiniai muziejaus fondai
vienai didžiausių respublikoje: 11 940 vienetų (be
keramikos).

4. Archeologinė medžiaga eksponuojama pa-
stovioje muziejaus ekspozicijoje, atspindinčioje
Žemaitijos praeitį nuo mezolito - (8000 m. pr.
m. erą) - iki istorinių laikų (XIV-XV a.). Viso
ekspozicijoje virš 500 eksponatų, o likusieji
laikomi fondų saugyklose ir yra prieinami vi-
siems tyrinėtojams. Kasinėjimų apžvalgos ir
moksliniai straipsniai skelbiami sąjunginiuose
bei respublikiniuose informaciniuose leidiniuo-
se, publikuojami respublikinėje spaudoje ir
respublikinėje bei vietinėje periodikoje.

5. Pokario laikotarpiu į muziejų pateko ne-
maža atsitiktinių archeologinių radinių. Akmens
amžiaus medžiaga pasipildė Šarnelės akmens
amžiaus gyvenvietės ir A. Karnuševičiaus tit-
nago dirbinių kolekcija iš Janapolės apylinkių.
Iš žalvario amžiaus pateko žalvarinis ietigalis
iš Viešvėnų apylinkių, iš Luokės apyl. žalvari-
nis kirvukas. Daug geležies amžiaus dirbinių
(ypač iš Luokės apyl.) į muziejų patenka žval-
gomųjų išvykų metu iš naikinamų arba naujai
aptinkamų archeologinių paminklų.

6. Gausūs šiuo metu ir muziejaus numiz-
matikos rinkiniai, sudarantys 8 274 vienetus.
Tai Dadotkų, Dargiškės, Gaudikaičių, Pasruo-
jo ir Žvirblaičių kaimuose rasti lobiai. Juose -
antikinės (Romos, Mažosios Azijos), feodali-
nės Lietuvos, Lenkijos, Prūsijos, Livonijos,
Švedijos ir kitų valstybių monetos.

7. Numizmatikos rinkiniai kasmet pasipildo
įvairių valstybių ir įvairių laikų monetomis (pvz.,
Br. Čeplinsko kolekcija).

8. Atskirą numizmatinių rinkinių grupę suda-

ro monetos, rastos vėlyvuose senkapiuose. Žalakių senkapiuose rastos 8 monetos, kaldintos Žygimanto Augusto valdymo laikotarpiu, Galkančių - per 250XVI-XVII a. monetų, Skėrių - ke liolika XV-XVII a. monetų, Gintališkės kapinyne - 1 moneta X-XII a. (Vakarų Europa, denaras).

S. Bieliauskas (Šiauliai)

ŠIAULIŲ "AUŠROS" MUZIEJAUS MONETŲ LOBIAI

1. ŠAM yra 16 monetų lobių. Visų monetos sidabrinės, išskyrus Medginių varinių monetų lobi. 16-je lobių buvo 10 430 monetų. Taip pat fonduose yra viena 3 lobių kolekcija, gauta 1962 m. iš kolekcionieriaus E. Laucevičiaus: joje yra 3 Lietuvos kapos iš Trinapolio lobio, rasto 1942 m., 32 monetos iš Ukmergės lobio (Vytauto pinigėliai) ir 30 monetų iš Sklėrių-Aluonos lobio (Vytauto pinigėliai).

2. Didžiausias ŠAM esantis lobis, rastas Užventyje 1964 m. balandžio 24 d. Lobyje yra 5 571 moneta. Jam būdingi Lietuvos-Lenkijos ir Rygos šilingai, Prūsijos pustaleriai. Chronologiniai rėmai - nuo 1533 m. iki 1613 metų.

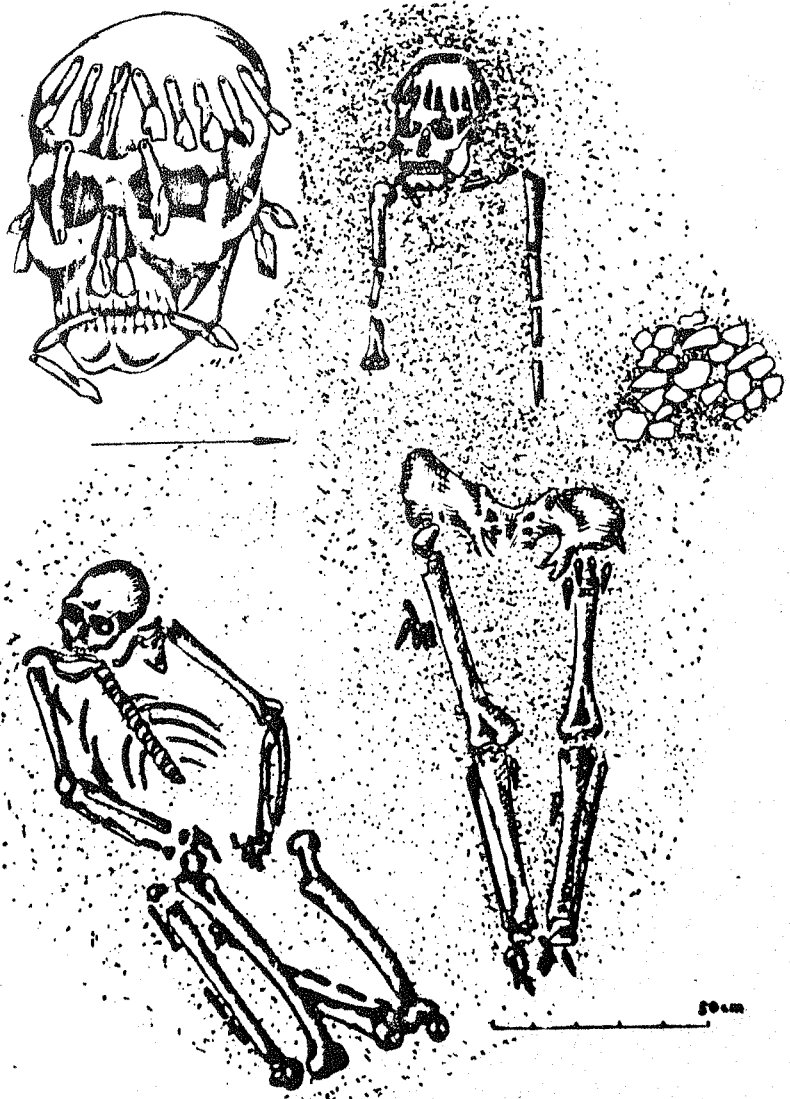
3. Laugiriškių lobis (Kelmės raj.) kaimo laukuose išartas traktoriaus 1959 m. lapkričio 2 d. Jame yra 432 monetos - daugiausia Lietuvos-Lenkijos pusgrašiai nuo 1509 iki 1563 metų, taip pat Lietuvos-Lenkijos, Kuršo trečiokai.

4. Bandorių lobis (Šiaulių raj., Pabalių apyl.) rastas "Vienybės" kolūkio Bandorių kaimė 1959 metais lapkričio 24 d. Jame 19 monetų: įvairių Nyderlandų sričių talerių. Chronologiniai rėmai - nuo 1763 m. iki 1786 m.

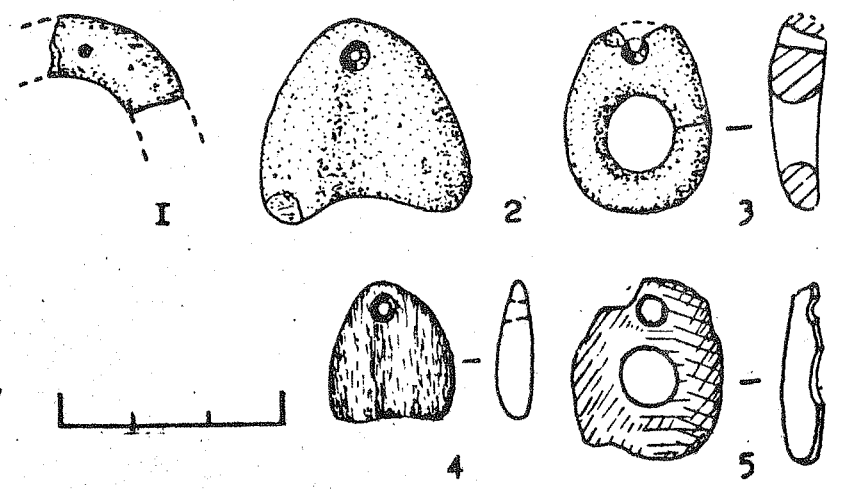
Sutrupinimai

AKM	- Alytaus kraštyros muziejus
JEM	- Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejus
KKM	- Kretingos kraštyros muziejus
KVIM	- Kauno valstybinis istorijos muziejus
LDM	- Lietuvos TSR dailės muziejus
KMN	- Nacionalinis muziejus (Krokuva)
WMN	- Nacionalinis muziejus (Varšuva)
PKI	- Paninklų konservavimo institutas
ŠAM	- Šiaulių "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejus
TIM	- Trakų istorijos muziejus
TKM	- Telšių kraštyros muziejus
UKM	- Utenos kraštyros muziejus
VČDM	- Valstybinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
VE	- Valstybinis Ermitažas
PMUM	- Rygos miesto ir jūreivystės muziejus

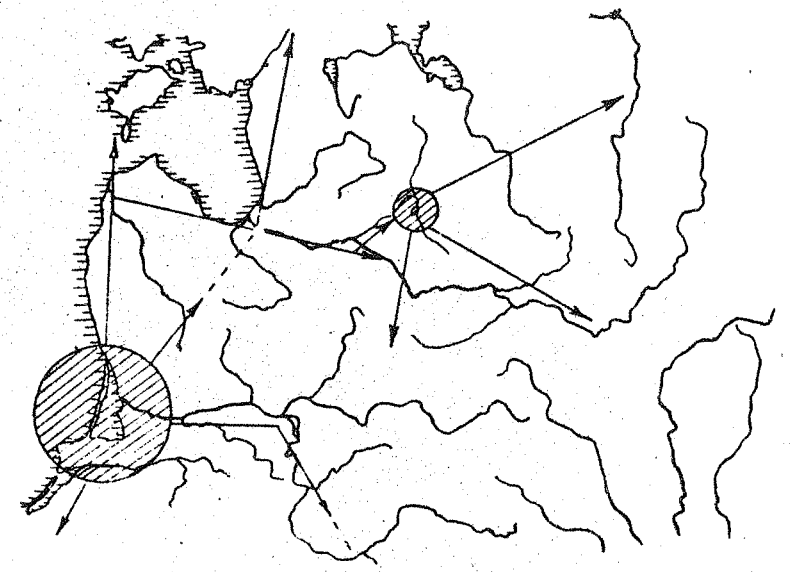
ILIUSTRACIJOS

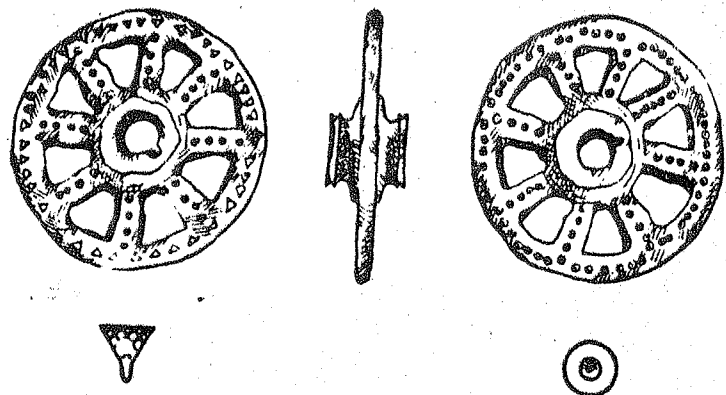
1 pav.

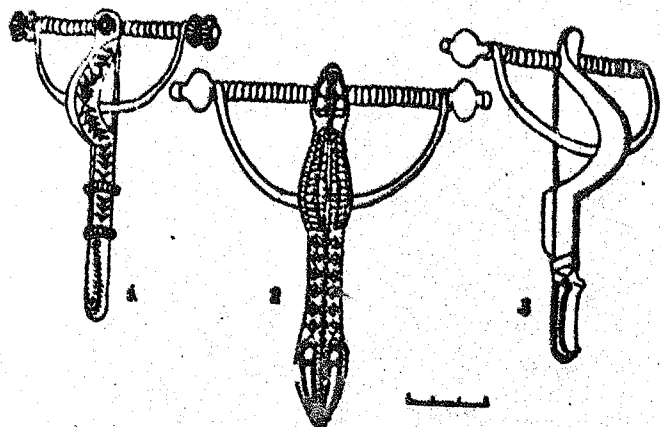
2 pav.

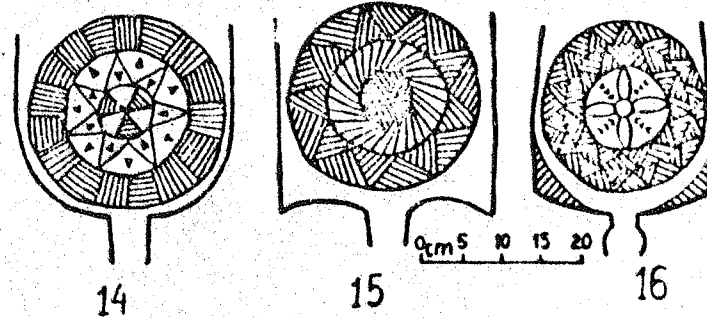
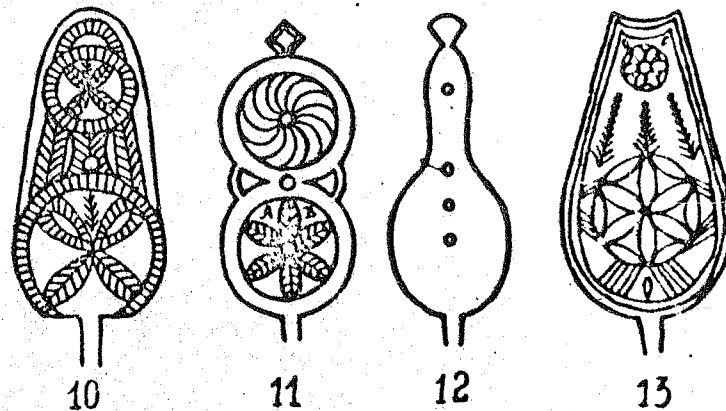
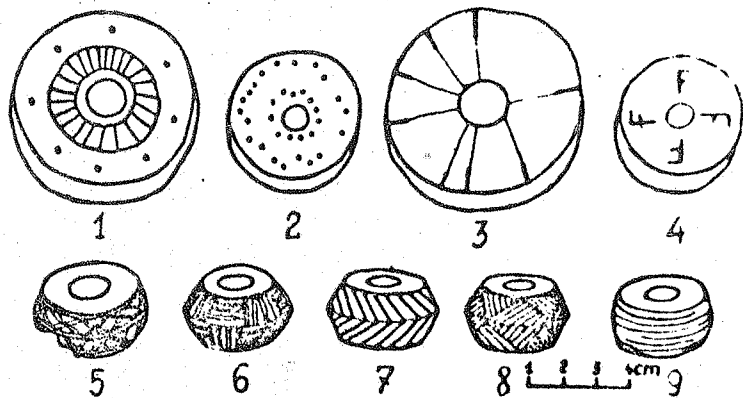
3 pav.

4 pav.

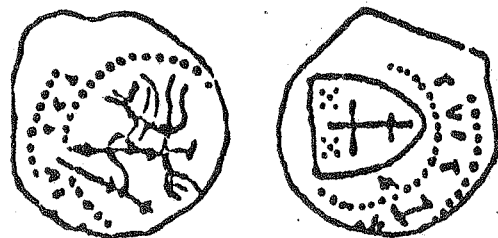
5 pav.

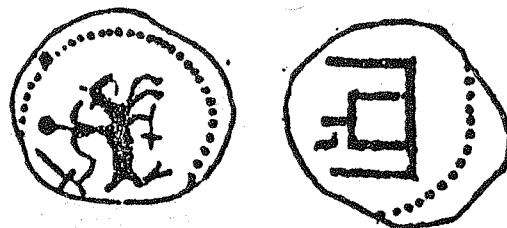
6 pav.

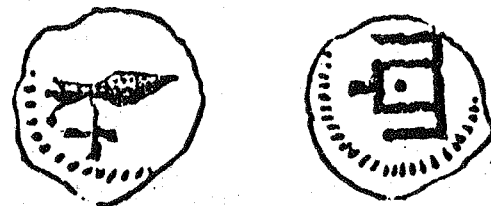
7 pav.

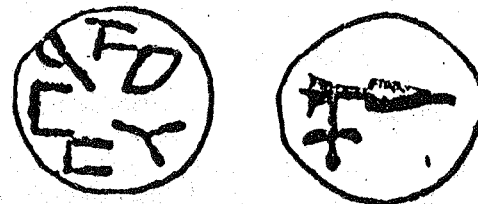
IV

III

II

I

8 pav.

TURINYS

Pratarmė	1
A. Jankevičienė. Šiandieninių muziejų uždaviniai	2
1. Muziejinkystė	
B. Lukošiuotė. "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejaus archeologinė ekspozicija	5
V. Ruzas. Numizmatika IEM 2 salės ekspozicijoje	6
E. Gričiuvienė. Akmens amžiaus ekspozicija LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	9
N. Antušaitė, E. Spudytė. Archeologijos ir numizmatikos fondai Telšių kraštotyros muziejuje	12
S. Biečiauskas. Šiaulių "Aušros" muziejaus monetų lobiai	14
D. Butkus. Kretingos kraštotyros muziejaus monetų lobiai	17
A. Butrimas. Kaulo bei rago dirbinių konservavimas LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	18
R. Paškevičius. Ekspонатų apsauga nuo žalojančio poveikio LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	20
N. Černiavskij, N. Zdanovič. Archeologinių kasinėjimų medžiagos paruošimas muziejui	22
M. Eiche. Faleristikos kolekcijos mokslinio tyrimo ir sisteminimo principai Rygos miesto istorijos ir jūreivystės muziejuje	23

2. Archeologija	
A. Butrimas. Neolito kapai iš Donkalnio (Telšių raj.)	26
A. Girininkas. Pirmieji gintaro keliai rytų Europą	28
B. Salatkienė. Kalnelių (Šiaulių raj.) II-IV a. pilkapiai	29
V. Kazakevičius. Žalvarinis ratelis iš Plinkaigalio (Kėdainių raj.)	31
K. Rickevičiūtė. Retos segės iš Lazdininkų (Kretingos raj.)	33
L. Murnikaitė. Gintaro dirbiniai Lazdininkų (Kretingos raj.) kapinyne	34
A. Blūjienė. Alinkos-Raistinės (Trakų raj.) pilkapiai	36
E. Svetikas. Didžiasalio (Lazdijų raj.) kapinynas	37
K. Mikaila, G. Vaitkevičius. Kai kurie Vilniaus XVI-XVII a. raudono molio plokšnių keramikos tyrimai	38
A. Kuncėvičius. Dėl akmenų smailiadugniais dubenimis paskirties	41
A. Čepaitienė. Verpimo įrankių ornamentikos problemos	42
V. Ksenzov. Naujas mezolitinis paminklas netoli Krasnovkos kaimo (Svetlogorsko raj.) prie Berezinos upės	45
E. Zaikovskij. Neolitinių gyvenviečių tyrinėjimai Dysnos upės baseine	46
A. Vasks. Rytų Latvijos keramika vėlyvajame žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje (I tūkst. pr.m.e.)	48

A. Radinš. Pilkapių laidojimo papročiai Rytų Latvijoje II tūkst. I-je pusėje (pagal Rezeknės raj. medžiagą)	50
3. Numizmatika	
R. Senapėdis. Šiaulių kaimo (Širvintų raj.) Prahos grašių lobis	53
V. Aleksiejūnas. Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos	56
E. Svetikas. XVI-XVII amžių monetos Liepalingio (Lazdijų raj.) senkapiuose ...	58
E. Ivanauskas. Seredžiaus numizmatinė medžiaga (XVI-XIX a.pr.)	60
R. Klimavičius. Pirmasis Lietuvos-Lenkijos valstybės ordinas	62
E. Rimša. Radvilų karstų Kėdainiuose identifikavimo klausimu	63
Š. Bektenejev. Piniginė apyvarta šiaurės-rytų Baltarusijos teritorijoje (XIII-XIV a.a.)	66
Sutrupinimai	68
Ilustracijos	69

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	1
А. Янкявичене. Задачи современных музеев	2
1. Музееведение	
Б. Лукошюте. Археологическая экспозиция в музее истории и этнографии "Аушра"	5
В. Рузас. Нумизматика в отделе экспозиции феодального общества Литвы (11 зал музея истории и этнографии ЛитССР)	6
Э. Гришовене. Экспозиция каменного века в музее истории и этнографии Литовской ССР	9
Н. Антушайте, Е. Спудите. Фонды археологии и нумизматики в Тельшяйском краеведческом музее	12
С. Беяускас. Монетные клады в Шяуляйском музее "Аушра"	14
Д. Буткус. Монетные клады в Кретингском краеведческом музее	17
А. Бутримас. Консервация изделий из кости и рога в музее истории и этнографии Литовской ССР	18
Р. Пашкявичюс. Охрана экспонатов от негативного воздействия света в музее истории и этнографии Литовской ССР	20
Н. Чернявский, Н. Зданович. Опыт подготовки в музеефикации материалов археологических раскопок	22
М. Эйхе. Принципы научного исследования и систематизации коллекции фалеристики музея истории	
г. Риги и мореходства	23

2. Археология

А. Бутримас. Неолитические погребения в Донкалнис (Тельшяйский р-он).....	26
А. Гирининкас. Первые пути янтаря в Восточную Европу	28
Б. Салаткене. Курганы 11-1У в.в. в Калняляй (Шяуляйский р-он)	29
В. Казакялячюс. Бронзовый колесик из могильника Плинкайгалис (Кедайняйский р-он)	31
К. Ришкявичюте. Редкие фибулы из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	33
Л. Муршкайте. Янтарные изделия в мужских погребениях из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	34
А. Елюене. Курганы Алинкос-Райстинес (Тракайский р-он)	36
Е. Святикас. Могильник в Диджясалис (Лаздияйский р-он)	37
К. Микайла, Г. Вайткявичюс. Некоторые исследования Вильнюсской красноглинистой тонкостенной керамики ХУ1-ХУП в.в.	38
А. Кунцевичюс. О назначении остродонных камней с тазообразной выемкой	41
А. Чяпайтене. Проблемы орнаментики прядильных инструментов	42
В.П. Ксензов. Новый памятник эпохи мезолита у д. Красновка Светлогорского р-на) на Березине	45
Э.М. Зайковский. Раскопки неолитических поселений в бассейне р. Дисны	46
А. Вакс. Керамика Восточной Латвии в эпоху поздней бронзы и в начале железного века (1 тысяча до н.э.)	48
А. Радиньш. Курганный погребальный обряд в Восточной Латвии в первой половине 11 тысяч н.э.	50

3. Нумизматика

Р. Сянапедис. Клад Пражских грошей из д. Шяуляй (Ширвинтский р-он)	53
--	----

В. Аляксёюнас. Первые чеканные монеты Литвы	56
Э. Святикас. Монеты (ХУ1-ХУП в.в. в погребениях могильника Лейпалингис (Лаздияйский р-он)	58
Э. Иванушас. Нумизматический материал из Сярджюс (ХУ1-нач. Х1Хв.в.)	60
Р. Климавичюс. Первый орден Литовско-Польского государства	62
Э. Римша. К вопросу идентификации гробов Радзивилов в Кедайняй	63
Ш.И. Бектенеев. Денежное обращение на территории Северо-восточной Белоруссии (ХШ-Х1У в.в.)	66
Сокращения	68
Иллюстрации	69

Ats. redaktorė A. Jankevičienė
Redaktorė R. Rimantienė

Archeologinės ir numizmatinės medžiagos
komplektavimas ir konsekvavimas

Pasirašyta spausdinti

Tiražas 500 egz. Kaina 0,80 rb.

Spaudė Motiejaus Šumausko sp. Vilniuje, Straz-
delio 1

Užsak. Nr. 549 5 sp. lankai